

Onderwerp

Europese subsidies voor Flevoland

Kern mededeling:

Met deze mededeling willen wij u op 9 mei, de dag van Europa, informeren over een studie die de provincie heeft laten uitvoeren hoeveel Europese subsidies Flevoland de afgelopen jaren heeft ontvangen. Naast een korte samenvatting van de hoofdpunten ontvangt u bijgaand deze studie.

Mededeling:

De provincie Flevoland heeft een studie laten uitvoeren waarbij in beeld is gebracht hoeveel Europese subsidies Flevoland de afgelopen jaren heeft ontvangen uit 23 EU-fondsen. Verder is onderzocht wat de belangrijkste Europese fondsen zijn waar gebruik van wordt gemaakt en op welke thema's, sectoren en type ontvangers de EU steun zich concentreert.

We zijn bij de EU in Brussel actief in belangenbehartiging van de provincie (a) via onze vertegenwoordigende rol als lid van Comité van de regio's, waar gedeputeerde Rijsberman momenteel vicepresident van is en (b) via lobby bij instituten als het Europees Parlement. Deze belangenbehartiging heeft er o.a. toe bijgedragen dat fondsen als EFRO (zie hieronder) nog steeds open staan voor Flevoland en dat de Lelylijn in het Europese kernnetwerk is opgenomen, waardoor EU-financiering mogelijk wordt. Ook heeft de belangenbehartiging zich gericht op onderwerpen als Brexit en visserij.

De provincie zet zich daarnaast met bedrijven en instituten in om EU subsidies naar Flevoland te halen. Onderaan de streep vertaalt de Flevolandse inzet zich naar de in het onderstaande uitgewerkte bedragen.

In de periode 2014-2022 is in Flevoland in totaal **€ 130,8 mln.** Europese subsidie toegekend.¹ Dit bedrag is toegekend aan 588 organisaties in Flevoland ten behoeve van 906 projecten.

De EU subsidies heeft tot een investeringsimpuls geleid van € 260 mln.

Daarnaast heeft de Europese Investeringsbank (EIB) voor € 385,5 mln. aan leningen verstrekt.

In deze analyse is niet alleen gekeken naar de EU programma's die onder regionale regie staan (EFRO, POP en Interreg A²), maar ook naar de programma's die onder Europese regie staan (fondsen zoals Horizon2020 en CEF³) en de EU programma die onder nationale regie staan (bijvoorbeeld het ESF en EFMZV)⁴. Daardoor ontstaat een totaalbeeld van EU subsidies in Flevoland.

Horizon2020 [het onderzoeksprogramma van de EU] en het Europees Landbouwfonds voor Plattelandsontwikkeling (ELFPO) behoren met € 47 mln. (36%) resp. € 33 mln. (26%) tot de grootste fondsen. Natuurlijk is ook Kansen voor West II (OP West) met € 13.3 mln. belangrijk.

De bestuurlijke thema's waar veel geld naar toe gaat zijn economie en innovatie (67% van de subsidies) en arbeidsmarkt en onderwijs (14%).

Registratienummer

3116689

Datum

5 mei 2023

Afdeling/Bureau

EBES

Openbaarheid**Openbaar****Portefeuillehouder****Rijsberman, M.A.****Ter kennisname aan PS en****burgerleden**

¹ Dit was tot peildatum 1 september 2022.

² EFRO: Europees Fonds regionale Ontwikkeling; POP plattelandsontwikkelingsprogramma

³ CEF: Connecting Europe Facility

⁴ ESF: Europees Sociaal Fonds; EFMZV: Europees Fonds voor Maritieme Zaken en Visserij

Mededeling

Bladnummer

2

Registratienummer

3116689

Agrofood met € 36.6 mln. (28%) en High Tech Systemen en Materialen (HTSM) met € 25.5 mln. (19,5%) behoren tot de topsectoren die het grootste aandeel EU steun ontvangen. Gecategoriseerd naar type begunstigten gaat grofweg 33% naar overheden, 44% naar het bedrijfsleven en 24% naar onderzoek en opleidingsinstituten.

Per inwoner ontvangt Flevoland 321 euro. Dit is relatief laag vergeleken met andere provincies (10de plaats), hetgeen zich laat verklaren doordat Flevoland geen universiteiten en weinig grote researchcentra heeft. Gecorrigeerd voor Horizon2020 scoort Flevoland gemiddeld.

In de bijlage treft u het rapport Inventarisatie Europese Subsidies provincie Flevoland aan met meer verdieping van de bovenstaande informatie.

Bijlagen

Naam bijlage:	eDocs nummer:	Openbaar in de zin van de Woo (ja/nee aangeven)
Inventarisatie Europese subsidie provincie Flevoland	3103937	Ja

Inventarisatie Europese subsidie provincie

Flevoland

Peildatum 1 september 2022

Colofon

Opdrachttitel

Inventarisatie Europese subsidie provincie Flevoland
Peildatum 1 september 2022

Opdrachtgever

Provincie Flevoland

Projectteam ERAC

Robert Smeets
Lucas Berendsen
Chantal Peters
Martijn Panjer

Datum rapport

16 maart 2023

European and Regional Affairs Consultants (ERAC) B.V.
Vughterweg 47a
Postbus 90102
5200 MA 's-Hertogenbosch
T. +31 (0) 73 700 03 40

Inhoudsopgave

Inleiding	4
Opzet van de inventarisatie	5
Stand van verleende Europese subsidie per 1 september 2022 - inclusief categorisering	10
Analyses	18
Benchmark	24
Bijlagen	<u>33</u>

één

Inleiding

1.1 Aanleiding

Provincie Flevoland heeft aan ERAC de opdracht verleend een update uit te voeren op eerdere inventarisaties waarin in kaart is gebracht hoeveel financiering vanuit de verschillende Europese programma's bij organisaties op het grondgebied van Flevoland (verder: Flevolandse organisaties) terecht komt. Dit rapport weergeeft de resultaten van deze update. De cijfers hebben als peildatum **1 september 2022**.

Hoofdconclusie

Vanaf het begin van de huidige programmaperiode 2014-2020 tot aan de peildatum 1 september 2022 is **€ 130.785.752** Europese subsidie toegekend aan **588** unieke organisaties (**969** projectdeelnames) in Flevoland.

Deze organisaties besteden de subsidie bij het realiseren van **906** projecten. Hieruit volgt een werkgelegenheidseffect in Flevoland van **6.680** fte.

Wanneer we het totaalbedrag uitsplitsen naar de huidige Flevolandse coalitieperiode, dan is in de periode 2018-2022 door Flevolandse partners **€ 77.929.562** verworven in **646** nieuwe projecten.

Ten slotte zijn ook EIB-leningen aan Flevolandse organisaties onderdeel van deze inventarisatie. De totale omvang van deze investeringen betreft **€ 385.580.354**.

1.2 Leeswijzer

Dit rapport heeft de volgende opbouw:

- Hoofdstuk twee: Opzet van de inventarisatie
- Hoofdstuk drie: Stand van verleende Europese subsidie per 1 september 2022
- Hoofdstuk vier: Analyses
- Hoofdstuk vijf: Benchmark

Als bijlagen zijn de gegevens over de multiplier en overzichtstabellen van de Europese programma's toegevoegd. De informatie in dit rapport is weergegeven in overzichtelijke tabellen, figuren en andere visuals, waar nodig met een toelichting.

twee

Opzet van de inventarisatie

De inventarisatie van verleende subsidie maakt gebruik van openbare databases, contacten met programmabureaus / National Contact Points en wordt verdiept met verificatiegesprekken waar nodig.

2.1 Categorisering

Categorisering op projectniveau

Alle projecten worden gecategoriseerd op zes variabelen:

- Europees programma
- Bestuurlijk thema
- Topsector
- Grand Societal Challenge
- European Flagship
- Maatregel cf. EIM-rekentool

De bestuurlijke thema's zijn gebaseerd op de thema's die in overgrote mate een rol spelen in de verschillende provinciale coalitieakkoorden uit 2015. Dit om landelijk uniforme bestuurlijke thema's te krijgen. Aan het begin van de volgende programmaperiode zullen de bestuurlijke thema's worden bijgewerkt. De topsectoren zijn gebaseerd op het landelijk topsectorenbeleid. De Grand Societal Challenges en European Flagships zijn variabelen die de Europese Commissie gebruikt. Deze zorgen ervoor dat vergelijkingen op internationaal niveau mogelijk zijn. De Grand Societal Challenges zijn zeven uitdagingen waarvoor gerichte investeringen in onderzoek en ontwikkeling een effectieve impact hebben. De European Flagships zijn nader geconcretiseerde groeilijnen (slim, duurzaam, inclusief) uit de 'Europa 2020-strategie' van de Europese Commissie. De EIM-rekentool is in opdracht van het toenmalige Ministerie van Economische Zaken ontwikkeld om van projecten verwachte vervolginvesteringen en werkgelegenheid in te schatten. Hiervoor zijn 21 categorieën projecten (maatregelen) gedefinieerd, met voor iedere categorie een eigen berekeningssystematiek van de vervolginvesteringen en werkgelegenheid.

Categorisering op organisatieniveau

Van de organisaties die participeren in de projecten wordt vastgelegd hoeveel subsidie zij binnen het project toegekend hebben gekregen. Daarnaast wordt de vestigingsplaats van deze organisaties vastgelegd. De vestigingsplaats is de basis voor de geografische verdeling van de Europese subsidie. Op deze manier kan een onderverdeling gemaakt worden naar subsidie per gemeente of provincie. Ten slotte wordt vastgelegd welk type organisatie de financiering ontvangt en of deze organisatie penvoerder is binnen een project.

2.2 Benchmark

Om de Flevolandse data te vergelijken met data van de andere Nederlandse provincies, geeft dit memo een landsdekkende benchmark op basis van het aantal inwoners en het BRP (over de gehele periode en per jaar). Ook is van de andere provincies de verdeling van de Europese subsidie tussen programma's onder regionale, nationale en Europese regie weergegeven.

2.3 Europese programma's

Het monitoringsysteem bevat de verleende subsidies binnen de grootste en belangrijkste Europese programma's en fondsen. Slechts enkele kleine fondsen en programma's maken geen onderdeel uit van deze inventarisatie. Zie bijlage 2 voor korte duiding van de opgenomen programma's.

De programma's worden gecategoriseerd naar regieorgaan. Hierin wordt onderscheid gemaakt naar programma's onder regionale regie, nationale regie en Europese regie. Programma's onder regionale regie zijn programma's als Interreg A, EFRO en POP. Dit zijn programma's waar provincies zelf aan het roer staan en invloed uit kunnen oefenen. Programma's onder nationale regie zijn bijvoorbeeld AMIF en ESF. Hier is de Rijksoverheid de meest bepalende actor. Programma's onder Europese regie worden voornamelijk vanuit Brussel aangestuurd. Horizon2020 is het grootste programma onder Europese regie. Waar programma's onder regionale en nationale regie ook een bepaald geografisch gebied kennen, denk aan Interreg VA Duitsland-Nederland of OP Oost, zijn programma's onder Europese regie in heel Europa toepasbaar. Dit houdt in dat organisaties uit heel Europa kunnen deelnemen aan deze programma's en concurreren om het budget.

Onderstaand zijn de in het monitoringsysteem aanwezige programma's benoemd, gecategoriseerd naar regieorgaan.

Programma's – regionale regie

- EFRO (Europees Fonds voor Regionale Ontwikkeling)
 - Kansen voor West II (OP West)
 - OP Noord
 - OP Oost
 - OPZuid
- ELFPO (Europees Landbouwfonds voor Plattelandsontwikkeling), onderdeel POP
- Interreg – grensoverschrijdende samenwerking:
 - Interreg VA 2 Zeeën
 - Interreg VA Duitsland-Nederland
 - Interreg VA Euregio Maas-Rijn
 - Interreg VA Vlaanderen-Nederland
 - Interreg VB Noordzee
 - Interreg VB North West Europe

Programma's – nationale regie

- AMIF (Asiel- en Migratiefonds)

- EFMZV (Europees Fonds voor Maritieme Zaken en Visserij)
- ESF (Europees Sociaal Fonds):
 - Actieve inclusie
 - Duurzame inzetbaarheid
 - Sociale innovatie & transnationale samenwerking
- ISF (Fonds voor de Interne Veiligheid)

Programma's – Europese regie

- CEF (Connecting Europe Facility)
- COSME
- COST
- Creative Europe
- EaSI (Employment and Social Innovation)
- EEE-F
- ELENA
- Erasmus+
- Europe for Citizens
- Eurostars
- Horizon 2020:
 - Horizon 2020 Research & Innovation Action
 - Horizon 2020 Marie Curie
 - Horizon 2020 Coordination and Support Action
 - Horizon 2020 Innovation Action
 - Horizon 2020 ERC Grant
 - Horizon 2020 SME
 - Horizon 2020 (alle overige calls gezamenlijk)
- Interreg VC Europe
- LIFE
- URBACT
- Urban Innovative Actions

2.4 Dataverzameling

Bij de dataverzameling is gebruik gemaakt van verschillende bronnen. Er is zowel gebruik gemaakt van openbare databases als van contacten met programmabureaus. De beschikbaarheid van data verschilt per programma. Horizon2020 stelt bijvoorbeeld een zeer uitgebreide dataset beschikbaar via Cordis. In deze dataset is per deelnemende organisatie omschreven hoeveel subsidie zij ontvangen en waar ze gevestigd zijn. Bij CEF zijn alleen de totaalgegevens per project bekend. Dit houdt dus ook in dat alleen het totaal subsidiebedrag bekend is. Bij dergelijke programma's wordt het bedrag per organisatie berekend door dit totaalbedrag te delen door het aantal deelnemende organisaties. Op deze manier kan een goede inschatting gemaakt worden van de verleende financiering. Voor het EFRO-programma gebruiken we gegevens die verstrekt zijn door de Managementautoriteit. Ten slotte worden voor POP de gegevens verstrekt door de provincie zelf.

Wanneer alle gegevens ingevoerd zijn in de database vindt een verificatieronde plaats. Hierin worden de belangrijkste resultaten besproken en wordt bijvoorbeeld gekeken of icoonprojecten missen of dat contactpersonen gedetailleerdere informatie hebben die toegevoegd kan worden aan het systeem.

De aanpak van ERAC gaat uit van pragmatisme in het komen tot voldoende betrouwbare en bruikbare gegevens, zonder 'wetenschappelijk volledig' te willen zijn. Met de gepleegde inzet willen we tot een 80% dekkend beeld komen. Dit met de wetenschap dat de inspanningen om de laatste 20% te vergaren onevenredig groot zijn.

2.5 Multiplier

De inventarisatie gaat uit van verleende subsidie binnen de Europese programma's. De projectenomvang is in werkelijkheid groter, omdat voor de meeste programma's geldt dat slechts een deel van de projectkosten uit (Europese) subsidie wordt gefinancierd.

Voor de berekening van de multiplier is op basis van ervaringscijfers per programma een gemiddeld subsidiepercentage bepaald. ERAC vertaalt deze percentages in een gemiddelde multiplier per programma. Deze zijn weergegeven in de tabel 18, 19 en 20 (bijlage 1). Berekend is dat de huidige gewogen multiplier voor Flevoland (afgerond) **1,99** bedraagt. De investeringsimpuls aan totale projectkosten in Flevoland bedraagt op basis van deze multiplier **€ 260.238.543**.

2.6 Toerekening financiering

Subsidie wordt aan een locatie toegerekend op basis van adresgegevens zoals aanwezig in de programmadatabases. Dit houdt in dat bijvoorbeeld alle financiering die TNO ontvangt binnen Horizon2020 wordt toegeschreven aan Den Haag. Dit komt doordat in Den Haag het hoofdkantoor van TNO gevestigd is en daardoor alle TNO-projecten in de Horizon2020-database aan dit postadres worden gekoppeld. Het is voor ERAC onmogelijk te achterhalen in welke TNO-vestiging de werkzaamheden daadwerkelijk uitgevoerd worden en daarom wordt Den Haag aangehouden als projectplaats in de monitoring.

Hiernaast wordt binnen Interreg soms met voucherregelingen gewerkt. Dit houdt in dat Europees geld eerst terecht komt bij een intermediaire organisatie die dit geld vervolgens weer verdeelt over andere partijen. Deze partijen zijn niet bij ons bekend, dit komt doordat in de openbare database alleen de primaire ontvanger van de middelen wordt benoemd. Bij voucherregelingen is dit de intermediaire organisatie. Dit houdt in dat in de monitoring ook slechts melding gemaakt wordt van deze intermediair en het totale bedrag aan financiering aan deze organisatie wordt toegeschreven.

2.7 Doorontwikkeling monitoringsysteem

Er vindt continu inhoudelijke toetsing van het monitoringsysteem plaats. Deze toetsing is onder andere mogelijk door contacten die ERAC heeft met de provincies of met subsidieverstrekken. Regelmatig wordt met deze informatie de database aangescherpt. Het is hierdoor mogelijk dat een subsidiebedrag wordt gerectificeerd, of dat een eerder gekozen categorisering wijzigt, bijvoorbeeld van topsector

Chemie naar HTSM. Dit alles met als doel om op het moment van rapportage het monitoringsysteem zo goed mogelijk inzicht te laten geven in de verleende Europese subsidie in het onderzoeksgebied.

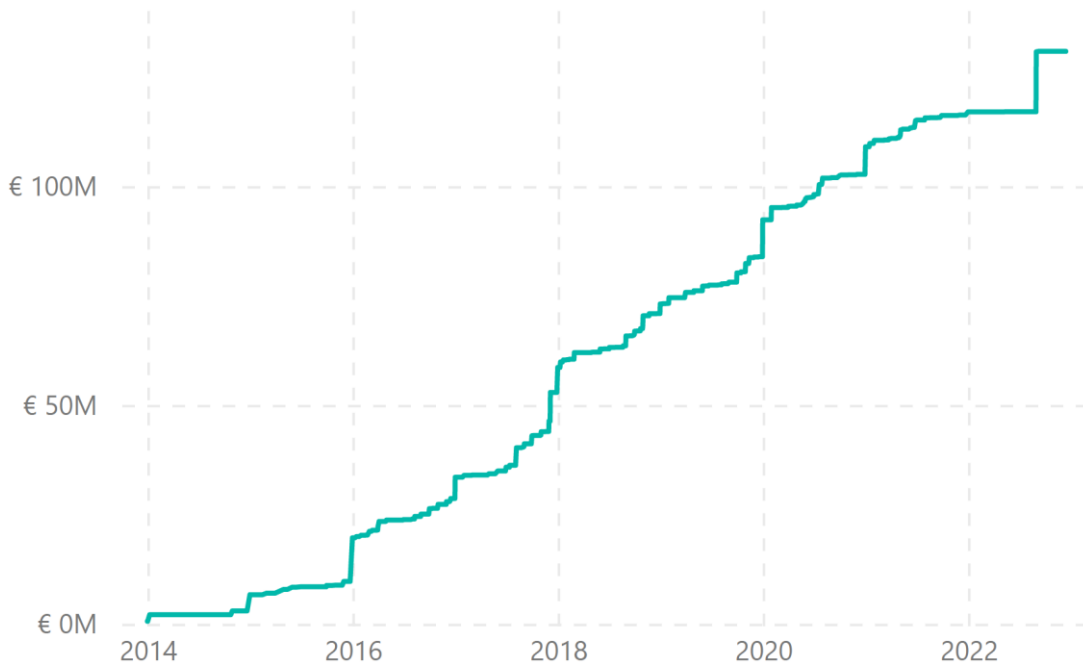
drie

Stand van verleende Europese subsidie per 1 september 2022 - inclusief categorisering

3.1 Inleiding

Per peildatum 1 september 2022 is binnen **906 projecten** in totaal bijna **131 miljoen euro** aan Europese subsidie toegekend aan organisaties in Flevoland.

Van ieder project is een 'database-startdatum' vastgelegd. Indien beschikbaar is dit de datum van de verleningsbeschikking. Als alternatief wordt de startdatum van het project gebruikt, of anders de datum van vastlegging in de database. Op basis van deze data kan de ontwikkeling van de toekenningen van Europese subsidie in de tijd worden weergegeven. In figuur 1 is de ontwikkeling voor Flevolandse partners weergegeven.

Figuur 1: Cumulatieve groei toegekende Europese subsidie in provincie Flevoland

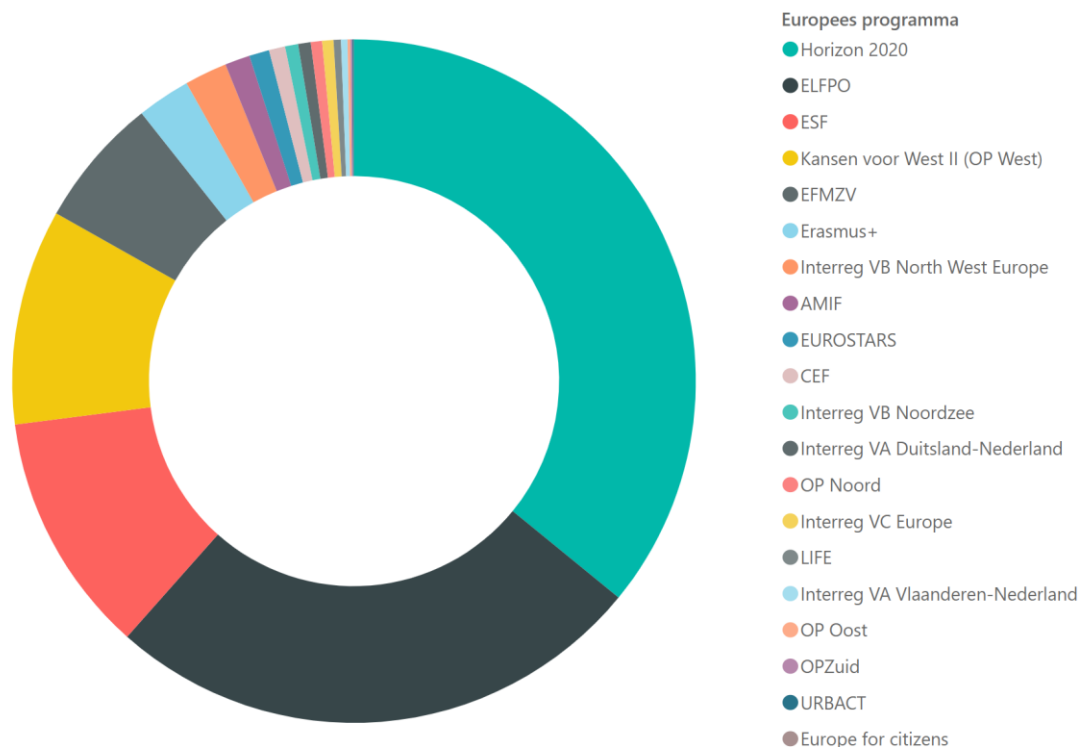
In de tabellen die volgen wordt onder 'Aantal projecten' het aantal unieke projecten verstaan waarin minimaal één Flevolandse organisatie deelneemt. Het bedrag bij 'Europese subsidie' betreft het totale volume aan verleende subsidie aan de organisaties in Flevoland voor deze projecten.

3.2 Europese subsidie en aantal projecten naar Europees programma

In deze paragraaf zijn de resultaten in subsidie en aantallen projecten naar Europees programma weergegeven. Het totaaloverzicht wordt gegeven in tabel 1.

Europees programma	Aantal projecten	Percentage	Europese subsidie	Percentage
ELFPO	294	32,45%	€ 33.522.874	25,63%
Interreg VA Duitsland-Nederland	9	0,99%	€ 770.813	0,59%
Interreg VA Vlaanderen-Nederland	1	0,11%	€ 399.135	0,31%
Interreg VB Noordzee	4	0,44%	€ 812.395	0,62%
Interreg VB North West Europe	4	0,44%	€ 2.638.806	2,02%
Kansen voor West II (OP West)	36	3,97%	€ 13.331.322	10,19%
OP Noord	6	0,66%	€ 700.287	0,54%
OP Oost	6	0,66%	€ 174.428	0,13%
OPZuid	4	0,44%	€ 119.748	0,09%
Subtotaal regionaal	364	40,18%	€ 52.469.807	40,12%
AMIF	2	0,22%	€ 1.549.572	1,18%
EFMZV	110	12,14%	€ 8.065.446	6,17%
ESF	185	20,42%	€ 14.940.869	11,42%
Subtotaal nationaal	297	32,78%	€ 24.555.887	18,78%
CEF	2	0,22%	€ 1.007.839	0,77%
Erasmus+	63	6,95%	€ 3.288.038	2,51%
Europe for citizens	3	0,33%	€ 8.750	0,01%
EUROSTARS	4	0,44%	€ 1.236.150	0,95%
Horizon 2020	168	18,54%	€ 46.973.641	35,92%
Interreg VC Europe	3	0,33%	€ 697.976	0,53%
LIFE	1	0,11%	€ 455.019	0,35%
URBACT	1	0,11%	€ 92.645	0,07%
Subtotaal Europees	245	27,04%	€ 53.760.058	41,11%
Totaal	906	100,00%	€ 130.785.752	100,00%

Tabel 1: Aantal projecten en Europese subsidie per Europees programma

Figuur 2: Verdeling Europese subsidie naar Europees programma

Tabel 2 geeft een nadere uitsplitsing van de subsidie binnen Horizon2020, het subsidieprogramma waaruit de meeste Europese middelen worden verworven.

Horizon2020 - Call	Aantal projecten	Percentage	Europese subsidie	Percentage
Horizon 2020 - Coordination and Support Action	12	7,14%	€ 731.130	1,56%
Horizon 2020 - Innovation Action	50	29,76%	€ 15.994.922	34,05%
Horizon 2020 - Marie Curie	1	0,60%	€ 255.374	0,54%
Horizon 2020 - Research & Innovation Action	102	60,71%	€ 28.678.628	61,05%
Horizon 2020 - SME	3	1,79%	€ 1.313.587	2,80%
Totaal	168	100,00%	€ 46.973.641	100,00%

Tabel 2: Aantal projecten en Europese subsidie binnen het programma Horizon2020

Tabel 3 geeft per programma de gemiddelde Europese subsidie op organisatieniveau weer.

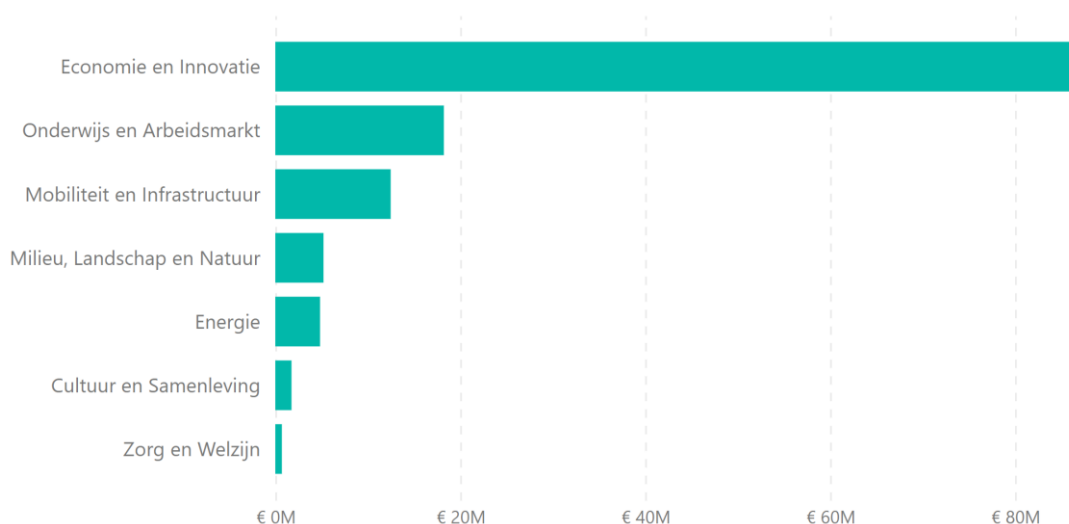
Europees programma	Gemiddelde Europese subsidie
AMIF	€ 774.786
CEF	€ 503.920
LIFE	€ 455.019
Interreg VB North West Europe	€ 439.801
Interreg VA Vlaanderen-Nederland	€ 399.135
EUROSTARS	€ 309.038
Horizon 2020	€ 271.524
Interreg VC Europe	€ 232.659
Interreg VB Noordzee	€ 203.099
Kansen voor West II (OP West)	€ 170.914
OP Noord	€ 116.714
ELFPO	€ 114.413
URBACT	€ 92.645
Interreg VA Duitsland-Nederland	€ 77.081
ESF	€ 76.229
EFMZV	€ 72.662
Erasmus+	€ 52.191
OPZuid	€ 29.937
OP Oost	€ 29.071
Europe for citizens	€ 2.917

Tabel 3: Gemiddelde subsidie op organisatieniveau per Europees programma

3.3 Europese subsidie naar bestuurlijk thema

Bestuurlijk thema	Aantal projecten	Percentage	Europese subsidie	Percentage
Cultuur en Samenleving	7	0,77%	€ 1.750.967	1,34%
Economie en Innovatie	580	64,02%	€ 87.567.471	66,95%
Energie	19	2,10%	€ 4.838.746	3,70%
Milieu, Landschap en Natuur	17	1,88%	€ 5.212.542	3,99%
Mobiliteit en Infrastructuur	33	3,64%	€ 12.477.800	9,54%
Onderwijs en Arbeidsmarkt	248	27,37%	€ 18.228.907	13,94%
Zorg en Welzijn	2	0,22%	€ 709.320	0,54%
Totaal	906	100,00%	€ 130.785.752	100,00%

Tabel 4: Aantal projecten en Europese subsidie per bestuurlijk thema

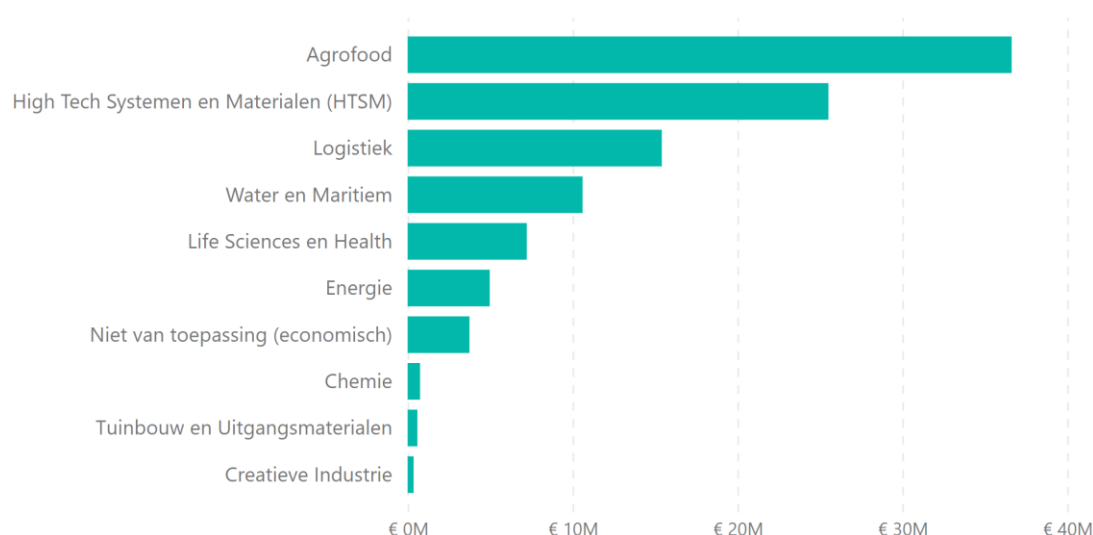
Figuur 3: Verdeling Europese subsidie naar bestuurlijk thema

3.4 Europese subsidie naar topsector

Alle projecten zijn gecategoriseerd naar economische topsector volgens het nationaal topsectorenbeleid. Economische projecten die niet onder deze sectoren te plaatsen waren, zijn ingedeeld onder 'Niet van toepassing (economisch)'. De niet-economische projecten zijn weergegeven als 'Niet gecategoriseerd'.

Topsector	Aantal projecten	Percentage	Europese subsidie	Percentage
Agrofood	311	34,33%	€ 36.631.964	28,01%
Chemie	3	0,33%	€ 752.990	0,58%
Creatieve Industrie	2	0,22%	€ 360.250	0,28%
Energie	17	1,88%	€ 4.979.244	3,81%
High Tech Systemen en Materialen (HTSM)	107	11,81%	€ 25.518.777	19,51%
Life Sciences en Health	20	2,21%	€ 7.225.807	5,52%
Logistiek	41	4,53%	€ 15.414.937	11,79%
Tuinbouw en Uitgangsmaterialen	6	0,66%	€ 590.756	0,45%
Water en Maritiem	120	13,25%	€ 10.611.257	8,11%
Niet van toepassing (economisch)	11	1,21%	€ 3.748.308	2,87%
Subtotaal	638	70,42%	€ 105.834.289	80,92%
Niet gecategoriseerd (niet-economisch)	268	29,58%	€ 24.951.463	19,08%
Totaal	906	100,00%	€ 130.785.752	100,00%

Tabel 5: Aantal projecten en Europese subsidie per topsector

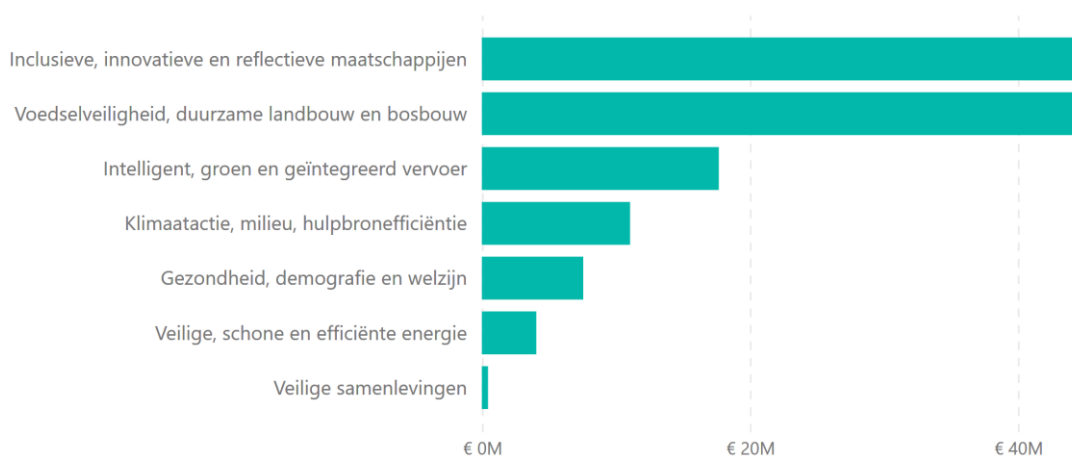

Figuur 4: Verdeling Europese subsidie naar topsector (excl. 'Niet gecategoriseerd')

3.5 Europese subsidie naar Grand Societal Challenge

Grand Societal Challenge	Aantal projecten	Percentage	Europese subsidie	Percentage
Europa in veranderende wereld: inclusieve, innovatieve en reflectieve maatschappijen	361	39,85%	€ 45.089.610	34,48%
Gezondheid, demografische veranderingen en welzijn	20	2,21%	€ 7.559.407	5,78%
Intelligent, groen en geïntegreerd vervoer	50	5,52%	€ 17.672.763	13,51%
Klimaatactie, milieu, hulpbronefficiëntie en grondstoffen	37	4,08%	€ 11.053.005	8,45%
Veilige samenlevingen: bescherming van vrijheid en veiligheid van Europa en de Europese burgers	4	0,44%	€ 446.910	0,34%
Veilige, schone en efficiënte energie	13	1,43%	€ 4.050.480	3,10%
Voedselveiligheid, duurzame landbouw en bosbouw, onderzoek voor zee-, kust- en binnenwater en de bio-economie	421	46,47%	€ 44.913.577	34,34%
Totaal	906	100,00%	€ 130.785.752	100,00%

Tabel 6: Aantal projecten en Europese subsidie per Grand Societal Challenge

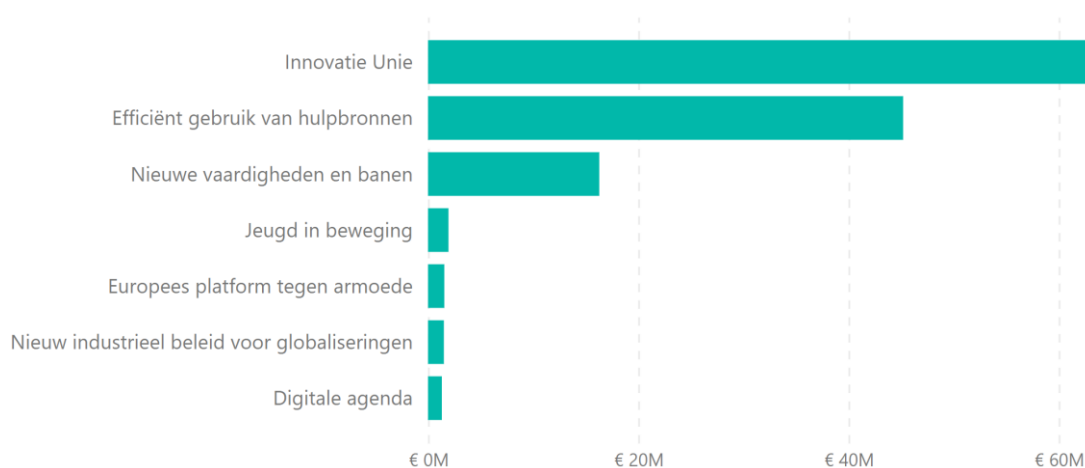

Figuur 5: Verdeling Europese subsidie naar Grand Societal Challenge

3.6 Europese subsidie naar European Flagship

European Flagship	Aantal projecten	Percentage	Europese subsidie	Percentage
Digitale agenda	12	1,32%	€ 1.313.747	1,00%
Efficiënt gebruik van hulpbronnen	325	35,87%	€ 45.202.203	34,56%
Europees platform tegen armoede	2	0,22%	€ 1.549.572	1,18%
Innovatie Unie	314	34,66%	€ 62.975.255	48,15%
Jeugd in beweging	47	5,19%	€ 1.945.213	1,49%
Nieuw industrieel beleid voor globalisering	2	0,22%	€ 1.507.318	1,15%
Nieuwe vaardigheden en banen	204	22,52%	€ 16.292.444	12,46%
Totaal	906	100,00%	€ 130.785.752	100,00%

Tabel 7: Aantal projecten en Europese subsidie per European Flagship

Figuur 6: Verdeling Europese subsidie naar European Flagship

Dit hoofdstuk geeft een verdiepende analyse op de gegevens van Flevoland. Naast de cijfers die volgen uit de monitoringsdatabase wordt ook de EIB-financiering (tabel 13) uitgelicht.

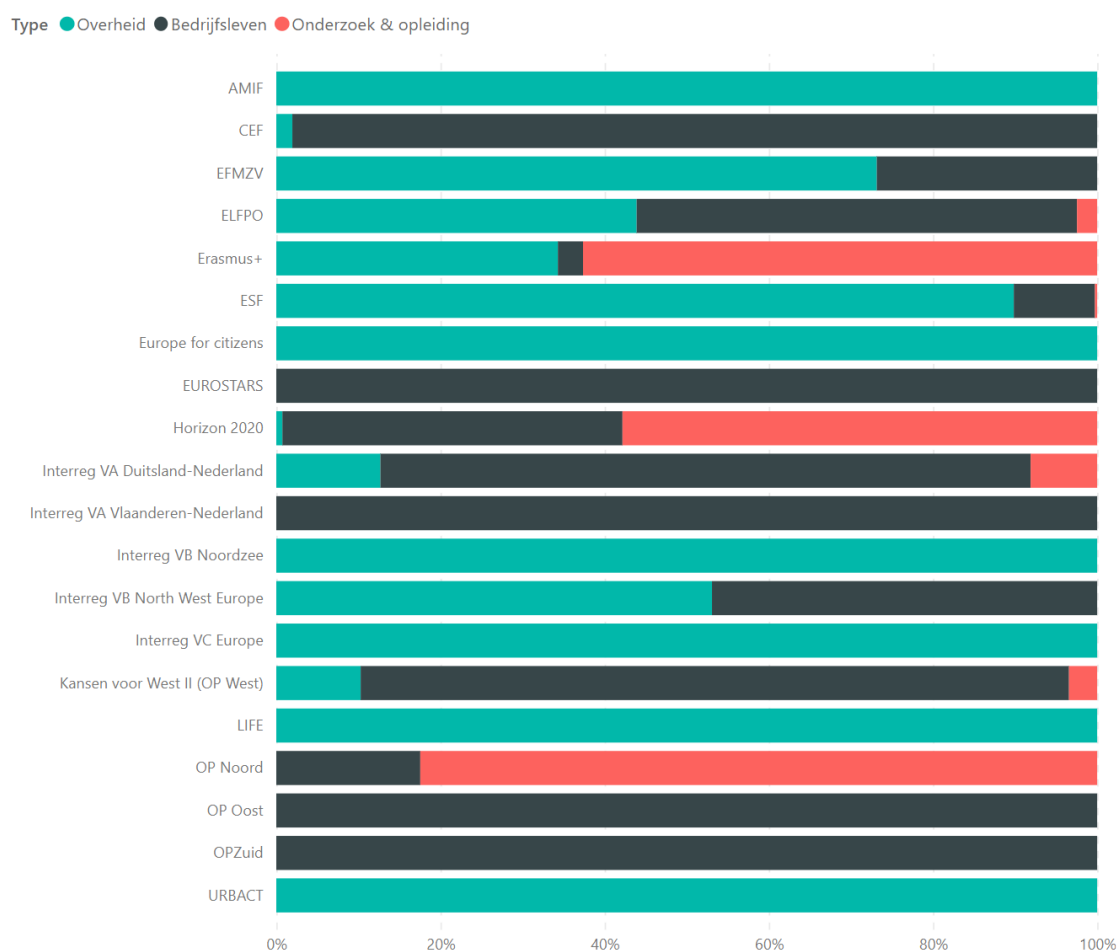
4.1 Categorisering organisaties naar type begunstigden

Tabel 8 toont de verdeling van organisaties per type. In deze tabel is het aantal projectdeelnames en de bijbehorende Europese subsidie per type organisatie weergegeven. Het aantal deelnames ligt hoger dan het totaal aantal projecten. Dit komt doordat in sommige projecten meerdere Flevolandse organisaties deelnemen.

Type organisatie	Project-deelnames	Percentage	Europese subsidie	Percentage
Rijksoverheid	11	1,14%	€ 2.664.105	2,04%
Provincie	13	1,34%	€ 4.188.274	3,20%
Gemeente	47	4,85%	€ 17.090.362	13,07%
Waterschap	5	0,52%	€ 6.038.818	4,62%
Intermediaire organisatie	56	5,78%	€ 8.607.514	6,58%
NGO	14	1,44%	€ 603.339	0,46%
Openbare voorziening	5	0,52%	€ 722.370	0,55%
Overig publiek	22	2,27%	€ 2.105.246	1,61%
Subtotaal overheid	173	17,85%	€ 42.020.029	32,13%
MKB	271	27,97%	€ 22.888.639	17,50%
Groot bedrijf	64	6,60%	€ 2.050.511	1,57%
Landbouwbedrijf	231	23,84%	€ 16.262.664	12,43%
Culturele instelling	6	0,62%	€ 162.126	0,12%
Nutsbedrijf	1	0,10%	€ 399.135	0,31%
Geprivatiseerde voorziening	2	0,21%	€ 1.009.619	0,77%
Overig privaat	46	4,75%	€ 14.807.634	11,32%
Subtotaal bedrijfsleven	621	64,09%	€ 57.580.327	44,03%
Onderzoeksinstelling	130	13,42%	€ 28.176.408	21,54%
Universiteit	4	0,41%	€ 439.351	0,34%
HBO	8	0,83%	€ 545.206	0,42%
MBO	8	0,83%	€ 836.542	0,64%
Voortgezet onderwijs	16	1,65%	€ 777.469	0,59%
Primair onderwijs	7	0,72%	€ 195.815	0,15%
Overig onderwijs	2	0,21%	€ 214.605	0,16%
Subtotaal onderzoek & opleiding	175	18,06%	€ 31.185.396	23,84%
Totaal	969	100,00%	€ 130.785.752	100,00%

Tabel 8: Verdeling organisaties naar organisatietypen

In figuur 7 wordt de verdeling van het aantal projectdeelnames per type organisatie (overheid, bedrijfsleven of onderzoek & opleiding) per Europees programma weergegeven.

Figuur 7: Verdeling projectdeelnames per type organisatie per Europees programma

4.2 Top-10 Flevolandse organisaties

Tabel 9 toont de organisaties uit Flevoland met de meeste projectdeelnames in de verschillende Europese programma's.

Organisatienaam	Projecten	Europese subsidie
Stichting Nationaal Lucht- en Ruimtevaartlaboratorium	120	€ 24.543.087
Gemeente Almere	25	€ 13.106.331
Provincie Flevoland	12	€ 4.153.627
Stichting Duits-Nederlandse Windtunnels	11	€ 9.087.446
Staatsbosbeheer	9	€ 2.273.291
Stichting AAP	9	€ 467.540
Stichting Digg'out	9	€ 374.838
Coöperatieve Producentenorganisatie voor de Visserij Urk UA	6	€ 26.594
Coöperatie Kottervisserij Nederland U.A.	6	€ 1.800.938
Gemeente Dronten	6	€ 980.091

Tabel 9: Top-10 Flevolandse organisaties naar aantallen projectdeelnames

4.3 Gecreëerde werkgelegenheid

De cijfers uit tabel 10 zijn gebaseerd op de categorisering van ieder project naar één van de 21 categorieën in de EIM-rekentool. Uit deze tabel blijkt een totaal werkgelegenheidseffect van **6.680 fte** door de verworven Europese subsidie.

Zoals in de tabel te zien is, worden voor enkele EIM-categorieën – ongeacht de projectomvang of andere specificaties – geen arbeidsplaatsen voorzien.

EIM-categorie	Europese subsidie	FTE
Ontwikkelingen van technologie en innovatie in speerpuntsectoren	€ 64.946.766	850
Intensiveren van R&D-capaciteit in de regio	€ 467.667	2
Ontwikkelen en stimuleren ict-toepassingen in MKB	€ 289.623	16
Bedrijfsgerichte maatregelen rond het stimuleren van ondernemerschap in het MKB	€ 41.374.472	4.539
Scholing en arbeidsmarkt	€ 19.778.479	1.273
Bereikbaarheid van kenniscentra, hoogwaardige werklocaties en bovenregionale voorzieningen en toplocaties	€ 1.015.175	0
Bereikbaarheid en mobiliteit (geen infrastructuur)	€ 19.714	0
Verbetering milieukwaliteit	€ 2.792.461	0
Uitbreiding en modernisering cultureel aanbod	€ 101.395	0
Totaal	€ 130.785.752	6.680

Tabel 80: Europese subsidie en gecreëerde arbeidsplaatsen per EIM-categorie

4.4 Europese financiering door EIB

Naast de Europese subsidie die uit de geïnventariseerde programma's naar Flevoland stroomt, stelt de EIB leningen beschikbaar. Deels als zogenaamde 'direct loans' (leningen direct aan leningnemers), deels indirect door middel van garantstellingen aan de national promotional banks. Directe leningen staan in de database op basis van locatie leningnemer. De bedragen via de national promotional banks worden toegerekend aan de provincies op basis van bruto regionaal product.

Naam	Bedrag
A6 ALMERE MOTORWAY PPP	€ 78.645.055
WIND PARK NOORDOOSTPOLDER	€ 150.000.000
Subtotaal direct	€ 228.645.055
ABN AMRO BANK NV LOAN FOR SMES II	€ 6.484.706
ABN AMRO BANK NV LOAN FOR SMES III	€ 4.631.933
ABN AMRO BANK NV LOAN FOR SMES IV	€ 4.631.933
BNG BANK INFRASTRUCTURE MBIL	€ 4.631.933
DE LAGE LANDEN CIRCULARITY L4SME-MIDCAPS	€ 1.222.830
DE LAGE LANDEN LOAN FOR SMES AND MID-CAPS I	€ 2.779.160
DE LAGE LANDEN LOAN FOR SMES AND MID-CAPS I	€ 2.779.160
DE LAGE LANDEN LOAN FOR SMES AND MID-CAPS II	€ 3.705.546
DE LAGE LANDEN LOAN FOR SMES AND MID-CAPS III	€ 3.705.546
DE LAGE LANDEN LOAN FOR SMES AND MID-CAPS IV	€ 3.705.546
DEUTSCHE BANK KMU & MID-CAP LOAN III	€ 463.193
DEUTSCHE BANK KMU & MID-CAP LOAN IV	€ 92.639
EUROPEAN SMES EXPORT FUNDING PLATFORM	€ 46.319
FIVE DEGREES (EGFF)	€ 69.479
FIVE DEGREES (EGFF)	€ 69.479
ING BANK NV LOAN FOR SMES AND MIDCAPS VI	€ 2.593.883
LTE VOLTE - HIGH SPEED MOBILE INTERNET ROLLOUT	€ 1.366.420
NETHERLANDS FLOOD DEFENSE PPP	€ 241.552

NETHERLANDS FLOOD DEFENSE PPP	€ 5.797.255
NETHERLANDS OFFSHORE WIND	€ 3.835.241
NETHERLANDS OFFSHORE WIND	€ 3.705.546
NETHERLANDS OFFSHORE WIND	€ 3.334.992
NIBC MID-CAP GUARANTEE	€ 3.010.756
NIBC MID-CAP GUARANTEE	€ 464.030
NWB BANK INFRASTRUCTURE MBIL	€ 7.411.093
NWB BANK INFRASTRUCTURE MBIL II	€ 4.631.933
PAN EUROPEAN BNP PARIBAS LEASING SOLUTIONS	€ 741.109
QREDITS LOAN FOR SMES I	€ 1.482.219
QREDITS LOAN FOR SMES I	€ 370.555
RABOBANK IMPACT LOAN FOR SMES - SUSTAINABILITY	€ 926.387
RABOBANK IMPACT LOAN FOR SMES AND MIDCAPS II	€ 1.852.773
RABOBANK IMPACT LOAN FOR SMES AND MIDCAPS III	€ 3.242.353
RABOBANK IMPACT LOAN FOR SMES AND MIDCAPS IV	€ 4.631.933
RABOBANK LOAN FOR SMES AND MID-CAPS V	€ 1.852.773
RABOBANK LOAN FOR SMES AND MID-CAPS V	€ 5.558.320
RABOBANK LOAN FOR SMES AND MID-CAPS VI	€ 3.705.546
RABOBANK LOAN FOR SMES AND MID-CAPS VII	€ 3.705.546
RABOBANK LOAN FOR SMES AND MID-CAPS VIII	€ 2.315.967
RABOBANK SME AND MIDCAP SUPPORT	€ 2.371.550
SG INNOVATIVE EQUIPMENT LEASING FRAMEWORK LOAN	€ 277.916
KPN 5G NETWORK INITIAL DEPLOYMENT	€ 5.558.320
NWB BANK CLIMATE ACTION & WATER MANAGEMENT MBIL	€ 1.852.773
ING BANK LOAN SUSTAINABLE PROJECTS SMES&MIDCAPS	€ 924.405
ING BANK LOAN SUSTAINABLE PROJECTS SMES&MIDCAPS	€ 924.405
MEDIA DIGITAL TRANSFORMATION	€ 704.054
SFSB NATIONAAL ENERGIEBESPAARFONDS	€ 2.278.911

SFSB NATIONAAL ENERGIEBESPAARFONDS	€ 500.249
RIVERROCK SENIOR LOAN FUND I	€ 333.499
RABOBANK IMPACT LOAN FOR SMES AND MIDCAPS V	€ 4.631.933
RABOBANK INNOVATION LOAN FOR SMES AND MIDCAPS I	€ 1.852.773
DEUTSCHE BANK KMU & MID-CAP LOAN IV	€ 92.639
DOROTHEA INVESTMENT VEHICLE	€ 277.916
DOROTHEA INVESTMENT VEHICLE	€ 277.916
INNOVATIVE PROCESS TECHNOLOGIES	€ 166.750
BNG COVID19 CRISIS RESPONSE MBIL	€ 5.558.320
GN STORE NORD - HEARING AIDS RDI	€ 55.583
ING BANK COVID19 ENHANCED SME AND MIDCAP SUPPORT	€ 2.237.133
ING BANK COVID19 ENHANCED SME AND MIDCAP SUPPORT	€ 4.064.387
NS RAIL ROLLING STOCK EXPANSION	€ 4.631.933
FLORIMOND DESPREZ CLIMATE RESILIENT SEEDS	€ 29.644
DE LAGE LANDEN CIRCULARITY L4SME-MIDCAPS II	€ 2.315.967
SG EQUIPMENT FINANCE BENELUX COVID19 RESPONSE	€ 1.111.664
ELECTRICAL SOLUTIONS RDI PROGRAMME - COVID-19	€ 27.792
ECLECTICIQ (EGFF)	€ 138.958
ECLECTICIQ (EGFF)	€ 138.958
RABOBANK IMPACT LOAN FOR SMES AND MIDCAPS VI	€ 4.631.933
Rabobank SME Support - EGF	€ 1.375.457
Neuconnect interconnector	€ 1.793.975
Subtotaal indirect	€ 156.935.299
Totaal	€ 385.580.354

Tabel 91: EIB-leningen

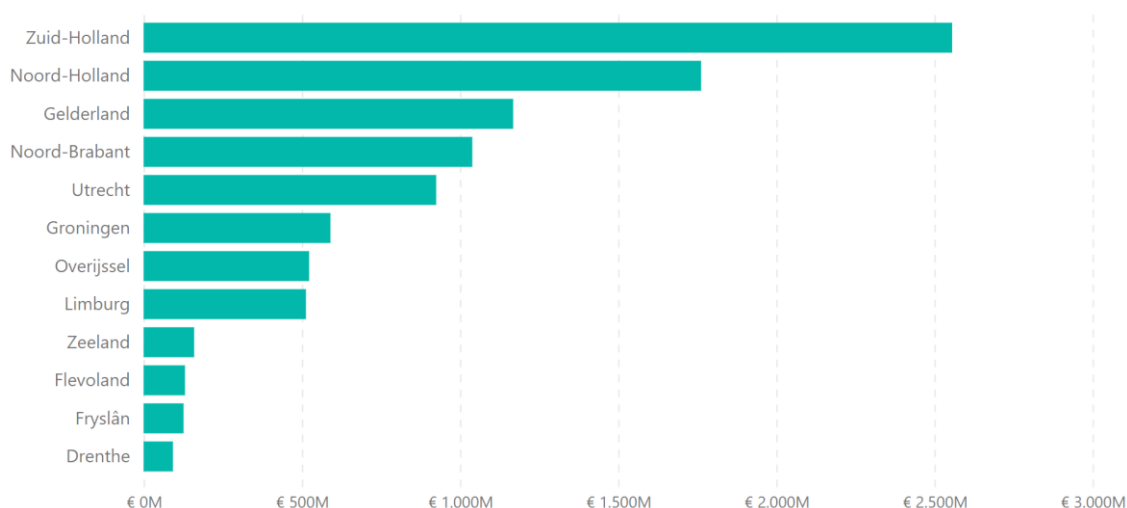
vijf Benchmark

ERAC beschikt over een landelijke database van de verleende Europese subsidie in Nederland. Hierdoor is een benchmark tussen alle twaalf Nederlandse provincies mogelijk.

In de paragrafen hieronder is op basis van de verzamelde data een benchmark weergegeven naar:

- Inwoneraantal (Europese subsidie per inwoner)
- Bruto regionaal product (Europese subsidie in procenten t.o.v. het BRP)
- Vergelijking programma's naar Europese, nationale en regionale regie

Figuur 8 geeft de totaal verleende Europese subsidie per Nederlandse provincie weer.

Figuur 8: Totaal verleende Europese subsidie per provincie

5.1 Vergelijking op inwoneraantal

Provincie	Europese subsidie per inwoner (gehele periode)	Europese subsidie per inwoner (per jaar)
Groningen	€ 1.012	€ 125
Utrecht	€ 720	€ 89
Zuid-Holland	€ 700	€ 86
Noord-Holland	€ 626	€ 77
Gelderland	€ 570	€ 71
Limburg	€ 459	€ 57
Overijssel	€ 456	€ 56
Zeeland	€ 419	€ 52
Noord-Brabant	€ 413	€ 51
Flevoland	€ 321	€ 39
Fryslân	€ 195	€ 24
Drenthe	€ 189	€ 23

Tabel 12: Europese subsidie per inwoner

Provincie	Europese subsidie per inwoner (gehele periode)	Europese subsidie per inwoner (per jaar)
Groningen	€ 598	€ 74
Zeeland	€ 405	€ 50
Zuid-Holland	€ 311	€ 38
Limburg	€ 291	€ 36
Overijssel	€ 255	€ 32
Gelderland	€ 228	€ 28
Flevoland	€ 205	€ 25
Noord-Holland	€ 199	€ 25
Utrecht	€ 180	€ 22
Noord-Brabant	€ 174	€ 22
Fryslân	€ 156	€ 19
Drenthe	€ 136	€ 17

Tabel 103: Europese subsidie per inwoner (gecorrigeerd voor Horizon2020)

5.2 Europese subsidie ten opzichte van het Bruto Regionaal Product

Provincie	Europese subsidie t.o.v. BRP (gehele periode)	Europese subsidie t.o.v. BRP (per jaar)
Groningen	2,30%	0,28%
Zuid-Holland	1,73%	0,21%
Gelderland	1,68%	0,21%
Utrecht	1,52%	0,19%
Overijssel	1,37%	0,17%
Limburg	1,33%	0,16%
Zeeland	1,32%	0,16%
Noord-Holland	1,21%	0,15%
Flevoland	1,04%	0,13%
Noord-Brabant	0,99%	0,12%
Fryslân	0,68%	0,08%
Drenthe	0,66%	0,08%

Tabel 14: Europese subsidie in procenten t.o.v. het BRP

Provincie	Europese subsidie t.o.v. BRP (gehele periode)	Europese subsidie t.o.v. BRP (per jaar)
Groningen	1,36%	0,17%
Zeeland	1,28%	0,16%
Limburg	0,85%	0,11%
Overijssel	0,77%	0,10%
Zuid-Holland	0,77%	0,10%
Gelderland	0,67%	0,08%
Flevoland	0,66%	0,08%
Fryslân	0,54%	0,07%
Drenthe	0,48%	0,06%
Noord-Brabant	0,42%	0,05%
Noord-Holland	0,38%	0,05%
Utrecht	0,38%	0,05%

Tabel 15: Europese subsidie in procenten t.o.v. het BRP (gecorrigeerd voor Horizon2020)

5.3 Verdeling programma's onder regionale, nationale en Europese regie

De benchmark naar de vergelijking tussen de programma's onder regionale, nationale en Europese regie laat een brede variatie zien in de verdeling van de verleende Europese subsidie over deze regie organen. Het betreft hier de relatieve verdeling binnen een provincie, waardoor goed naar voren komt welke soort programma's voor een provincie belangrijk zijn.

Provincie	Regionale regie	Nationale regie	Europese regie
Drenthe	39,11%	18,43%	42,46%
Flevoland	40,12%	18,78%	41,11%
Fryslân	28,23%	23,04%	48,73%
Gelderland	21,25%	6,77%	71,98%
Groningen	28,43%	14,12%	57,45%
Limburg	28,28%	9,71%	62,01%
Noord-Brabant	20,65%	7,96%	71,38%
Noord-Holland	11,08%	9,26%	79,66%
Overijssel	29,83%	9,06%	61,11%
Utrecht	9,38%	5,60%	85,02%
Zeeland	46,70%	11,09%	42,22%
Zuid-Holland	8,40%	19,22%	72,38%

Tabel 16: Vergelijking Europese programma's per regionale, nationale en Europese regie (alfabetisch, geen ranglijst)

Provincie	Regionale regie	Nationale regie	Europese regie
Drenthe	54,09%	25,48%	20,43%
Flevoland	62,60%	29,30%	8,10%
Fryslân	35,42%	28,90%	35,67%
Gelderland	53,22%	16,96%	29,83%
Groningen	48,10%	23,90%	28,01%
Limburg	44,57%	15,30%	40,13%
Noord-Brabant	48,97%	18,88%	32,15%
Noord-Holland	34,81%	29,09%	36,10%
Overijssel	53,29%	16,18%	30,53%
Utrecht	37,49%	22,39%	40,12%
Zeeland	48,23%	11,45%	40,32%
Zuid-Holland	18,90%	43,24%	37,86%

Tabel 17: Vergelijking Europese programma's per regionale, nationale en Europese regie (alfabetisch, geen ranglijst) (gecorrigeerd voor Horizon2020)

Bijlagen

Bijlage 1	Berekening van de multiplier
Bijlage 2	Overzichtstabellen korte duiding Europese programma's

bijlage 1

Berekening van de multiplier

Van veel Europese programma's zijn alleen de verstrekte subsidiebedragen bekend en niet de totale projectomvang. De totale omvang zou een beter beeld geven van de gehele impact van de geïnventariseerde projecten in Flevoland. Bovendien is per project de projectomvang noodzakelijk als input voor het berekenen van de werkgelegenheid. Op basis van ervaringen is per Europees programma een gemiddeld subsidiepercentage bepaald. ERAC vertaalt deze in de gemiddelde multiplier per programma, weergegeven in tabel 18, 19 en 20.

De gemiddeld gewogen multiplier voor alle projecten in Flevoland bedraagt **1,99**. Op basis van de totaal verleende Europese subsidie in Flevoland en met gebruikmaking van de gemiddeld gewogen multiplier, geldt dat de investeringsimpuls aan totale projectkosten van Flevolandse organisaties **€ 260.238.543** bedraagt. Wanneer de berekening uitgesplitst wordt naar regieorgaan, blijkt dat er sprake is van grote verschillen. De multiplier voor Europese programma's onder regionale regie bedraagt **2,78** die voor Europese programma's onder nationale regie **2,00** en voor Europese programma's onder Europese regie geldt een multiplier van **1,21**.

Zoals te zien is, lokt een euro binnen een programma onder regionale regie meer overige investeringen uit dan programma's onder Europese regie zoals Horizon2020.

Europees programma	Multiplier
ELFPO	2,86
Interreg 2 Zeeën	2,00
Interreg VA Duitsland-Nederland	2,00
Interreg VA Vlaanderen-Nederland	2,00
Interreg VB Noordzee	2,00
Interreg VB North West Europe	2,00
Kansen voor West II (OP West)	2,86
OP Noord	2,86
OP Oost	2,86
OPZuid	2,86
Gemiddelde multiplier	2,78

Tabel 18: Multiplier regionale regie per programma

Europees programma	Multiplier
AMIF	2,00
EFMZV	2,00
ESF - Actieve Inclusie	2,00
ESF - Duurzame inzetbaarheid	2,00
ESF - Sociale Innovatie	2,00
Gemiddelde multiplier	2,00

Tabel 19: Multiplier nationale regie per programma

Europees programma	Multiplier
CEF - Telecom	2,22
CEF - Transport	2,22
COSME	1,43
COST	1,00
Creative Europe	2,00
Erasmus+	1,00
Europe for Citizens	2,00
Europees Globaliseringsfonds	1,67
EUROSTARS	2,00
Horizon 2020 - COFUND	1,18
Horizon 2020 - Coordination and Support Action	1,18
Horizon 2020 - ERC Grant	1,18
Horizon 2020 - Innovation Action	1,18
Horizon 2020 - Marie Curie	1,18
Horizon 2020 - Research & Innovation Action	1,18
Horizon 2020 - SME	1,18
Interreg VC Europe	1,48
LIFE	1,48
Gemiddelde multiplier	1,21

Tabel 20: Multiplier Europese regie per programma

bijlage 2

Overzichtstabellen korte duiding Europese programma's

Overzichtstabel Europees programma – regionale regie

Europees programma – Regionale regie	
Europees Fonds voor Regionale Ontwikkeling (waaronder OP Oost)	Om de economische verschillen tussen Europese regio's te verkleinen heeft de Europese Unie (EU) het Europees Fonds voor Regionale Ontwikkeling opgericht. Het Operationeel Programma (OP) EFRO (Europees Fonds voor Regionale Ontwikkeling) Oost-Nederland 2014-2020 valt onder de Europese structuurfondsen.
ELFPO (Europees Landbouwfonds voor Plattelandsontwikkeling)	Europees fonds om het platteland van Europa te versterken. De Nederlandse uitvoering hiervan is het subsidieprogramma POP (Plattelandsontwikkelingsprogramma). Dit programma richt zich onder andere op: 1. Agrarisch ondernemerschap: versterken van innovatie, verduurzaming en concurrentiekracht; 2. Duurzaam beheer van natuurlijke hulpbronnen (verbetering waterkwaliteit); 3. Goede conditie van het platteland (biodiversiteit, natuur en landschap).
Interreg VA Duitsland-Nederland (EFRO)	Subsidie om de Europese samenwerking tussen grensregio's te stimuleren en te bevorderen. Interreg VA Deutschland-Nederland richt zich op grensoverschrijdende samenwerking tussen Nederland en de Duitse deelstaten Nordrhein-Westfalen en Niedersachsen. Met speciale aandacht voor: 1. Verhoging van de grensoverschrijdende economische kracht; 2. Versterken sociaal-culturele cohesie.
Interreg VA Euregio Maas-Rijn (EFRO)	Subsidie om de Europese samenwerking tussen grensregio's te stimuleren en te bevorderen. Het programmagebied van het Interreg EMR (Euregio Maas-Rijn) programma omvat Limburg, Zuidoost Noord-Brabant en delen van België en Duitsland.
Interreg VA Twee Zeeën (EFRO)	Subsidie om de Europese samenwerking tussen grensregio's te stimuleren en te bevorderen. Het programmagebied van dit Twee Zeeën (2 seas) programma omvat gedeeltes van de Nederlandse provincies die aan de Noordzee grenzen. Met focus op: 1. Technologische en sociale innovatie; 2. Koolstofarme technologie; 3. Aanpassing aan klimaatverandering; 4. Efficiënter gebruik van hulpbronnen en materialen.
Interreg VA Vlaanderen-Nederland (EFRO)	Subsidie om de Europese samenwerking tussen grensregio's te stimuleren en te bevorderen. Het programmagebied omvat in Nederlands de provincies Limburg, Noord-Brabant en Zeeland. In Vlaanderen gaat het om de provincies Antwerpen, Limburg, Oost-Vlaanderen, Vlaams-Brabant (enkel het arrondissement Leuven) en West-Vlaanderen (met uitzondering van de arrondissementen Veurne en Ieper). Uitdagingen voor de Vlaams - Nederlandse Grensregio liggen op het terrein van: 1. Verbetering van de concurrentiekracht; 2. Verhoging van de duurzaamheid; 3. Een betere werking van de arbeidsmarkt. Innovatie is een centraal thema in de strategie van het programma om aan deze uitdagingen het hoofd te bieden.
Interreg VB Noordzee (EFRO)	Subsidie om de transnationale samenwerking tussen diverse partners (publiek en privaat) uit verschillende landen te stimuleren en te bevorderen. Naast Nederlandse regio's, maken regio's van de lidstaten België, Duitsland, Noorwegen, Zweden, Denemarken en het Verenigd Koninkrijk deel uit van het programmagebied. De hoofdthema's zijn:

	1. Versterken van onderzoek; 2. Efficiënte omgang met hulpbronnen; 3. Bescherming van milieu en klimaat; 4. Duurzaam & groen vervoer.
Interreg VB North West Europe (EFRO)	Subsidie om de transnationale samenwerking tussen diverse partners (publiek en privaat) uit verschillende landen te stimuleren en te bevorderen. Het Noordwest Europa-programma is van toepassing in de gemarkeerde regio's van Nederland en in regio's van de lidstaten België, Duitsland, Frankrijk, Ierland, Luxemburg en Verenigd Koninkrijk, alsmede Zwitserland. Deze samenwerking richt zich op drie prioriteiten: 1. Versterking van onderzoek, technologische ontwikkeling en innovatie; 2. Ondersteuning van de overgang naar een koolstofarme economie in alle bedrijfstakken; 3. Bescherming van de leefomgeving en stimuleren van efficiënt gebruik van grondstoffen en materiaal.

Tabel 23: Uitwerking en uitleg Europese programma's onder regionale regie

Overzichtstabel Europees programma – nationale regie

Europees programma – Nationale regie	
AMIF (Asiel, Migratie en Integratiefonds)	Het Asiel, Migratie en Integratiefonds is een onderdeel van de subsidieregeling voor de Europese migratie- en veiligheidsfondsen 2014-2020. Het AMIF biedt subsidie voor: 1. Asiel en opvang; 2. Integratie; 3. Terugkeer.
EFMZV (Europees Fonds voor Maritieme Zaken en Visserij)	Het doel van het Europees fonds voor maritieme zaken en visserij (EFMZV) is het bevorderen van een concurrerende, ecologisch duurzame, economisch levensvatbare en maatschappelijk verantwoorde visserij en aquacultuur. Het programma richt zich onder andere op innovatie, samenwerking en investeringen.
ESF (Europees Sociaal Fonds)	Het Europees Sociaal Fonds (ESF) is het belangrijkste Europese middel om werkgelegenheid te ondersteunen, mensen aan werk te helpen en te zorgen voor eerlijke arbeidskansen voor alle EU-burgers. Er zijn drie focuspunten: 1. Actieve Inclusie; 2. Duurzame inzetbaarheid; 3. Sociale Innovatie & transnationale samenwerking.
ISF (Fonds voor de Interne Veiligheid)	Het fonds voor de Interne Veiligheid (ISF) is onderdeel van de subsidieregeling voor de Europese migratie- en veiligheidsfondsen 2014 – 2020. De subsidieregeling ISF bestaat uit drie onderdelen: 1. Politiesamenwerking; 2. Criminaliteitsbeheersing en crisisbeheersing; 3. Buitengrenzen/Visa.

Tabel 24: Uitwerking en uitleg Europese programma's onder nationale regie

Overzichtstabel Europees programma – Europese regie

Europees programma – Europese regie	
CLIMATE KIC	Subsidieprogramma voor de volgende activiteiten op gebied van klimaatadaptatie en –mitigatie: Onderwijs, ondernemerschap en innovatie.
CEF (Connecting Europe Facility)	De Connecting Europe Facility (CEF) ondersteunt een efficiënte, geïntegreerde, duurzame en multimodale infrastructuur in de EU. CEF heeft een drietal pijlers: 1. CEF-Energie; 2. CEF-Telecom; 3. CEF-Transport.
COSME	COSME staat voor 'Competitiveness of enterprises and SMEs' en richt zich op de ontwikkeling van bedrijven, specifiek op het MKB, en beoogt: 1. Versterking van het concurrentievermogen en de duurzaamheid van de EU-ondernemingen, in het bijzonder van kleine en middelgrote ondernemingen; 2. Aanmoediging van een ondernemerscultuur.
COST	Coördineren en afstemmen van nationaal gefinancierd onderzoek dat fundamenteel en/of precompetitief van aard is, gericht op vreedzame doeleinden: vraagstukken die voor verschillende landen een gelijke strekking hebben en een basis vormen voor harmonisatie en regelgeving.
Creative Europe	Het Creative Europe programma heeft tot doel de Europese creatieve en culturele sectoren te stimuleren en daarmee bij te dragen aan de economie, werkgelegenheid, innovatie en sociale cohesie in Europa. Het programma is gericht op: 1. De Europese culturele en taalkundige diversiteit stimuleren; 2. Het culturele erfgoed behouden; 3. Het concurrentievermogen van de culturele en creatieve sectoren versterken.
EEE-F	Publiek-privaat partnerschap van de Europese Unie met EIB en een Duitse en Italiaanse bank, gericht op mitigatie van klimaatverandering. Financiering voor energie-efficiëntie, gebruik van hernieuwbare energiebronnen en 'schoon stedelijk transport'. Begunstigden zijn lokale, regionale en mogelijk nationale overheden of publieke en private ondernemingen die namens deze overheden optreden.
ELENA	Met de ELENA subsidie steunt Europa samen met de EIB (Europese Investeringsbank) steden en regionale overheden bij de uitwerking van hun innovatieve investeringsprogramma's of projecten. Inzetbaar bij: 1. Innovatieve energiebesparing in publieke gebouwen, inclusief sociale woningbouw, straatverlichting en verkeerslichten; 2. Aanpassing van gebouwen gericht op energiebesparing (verwarming, elektriciteit, isolatie, airconditioning, verlichting); 3. Hernieuwbare energiebronnen toepassen in de gebouwde omgeving, zoals biomassa, fotovoltaïsche energie, zonne-thermische collectoren
EaSI (Employment and Social Innovation)	Financieringsinstrument dat kwalitatief goede en duurzame werkgelegenheid promoot bij een aanvaardbaar en passend niveau van sociale bescherming, tegen sociale uitsluiting en armoede, en voor betere arbeidsomstandigheden.
Erasmus+	Erasmus+ is het Europese subsidieprogramma voor onderwijs, jeugd en sport. Aan de basis staat de gedachte dat investeringen in onderwijs, opleidingen en niet-formeel leren van cruciaal belang zijn om mensen - ongeacht hun leeftijd of achtergrond - de kans te geven zich voortdurend te ontwikkelen oftewel: een leven lang te leren. Erasmus bestaat uit drie hoofdacties: 1. Mobiliteit gericht op leren voor individuen; 2. Samenwerking voor innovatie en good practices; 3. Ondersteunen van beleidshervormingen.

Europe for Citizens	Europees programma gericht op het actief maken van burgers voor de Europese samenleving. Drie doelstellingen: 1. Debat en bewustwording op terrein van Europese geschiedenis en verbondenheid; 2. Participatie in besluitvormingsprocessen en maatschappelijke initiatieven; 3. Disseminatie van projectresultaten tussen beleidsmedewerkers.
Europees Globaliseringsfonds	Het Europees fonds voor aanpassing aan de globalisering biedt steun aan mensen die hun baan verliezen door structurele veranderingen als gevolg van globalisering.
Eurostars	Het Europees programma Eurostars staat voor het verkorten van time-to-market van nieuwe technologieën en verkleinen van technische risico's. Eurostars is gericht op projecten waar MKB-bedrijven coördinerend zijn, ondersteund door andere typen organisaties zoals universiteiten en grote bedrijven. Onderzoek en ontwikkeling (R&D) staat centraal.
Horizon 2020	Onderzoeks- en innovatieprogramma gericht op het op de markt brengen van goede ideeën. De nadruk ligt op industrieel onderzoek en experimenten. Het programma streeft naar volledige toegankelijkheid voor kennisinstellingen en bedrijfsleven (met name MKB). Drie pijlers: 1. Excellente wetenschap; 2. Industrieel leiderschap; 3. Maatschappelijke uitdagingen.
Interreg VC Europe (EFRO)	Interreg V Europe is het Europese programma dat ten doel heeft om beleidsleren, op het gebied van regionale ontwikkeling, tussen nationale, regionale en lokale overheden te ondersteunen. Interreg Europe zet zich in op vier inhoudelijke thema's, die ook weer terugkomen in andere Interreg- en EFRO-programma's: 1. Het versterken van onderzoek, technologische ontwikkeling en innovatie; 2. Vergroten van de concurrentiekracht van het MKB; 3. Het ondersteunen van de overgang naar een koolstofarme economie in alle sectoren; 4. Het beschermen van het milieu en bevorderen van efficiënte omgang van hulpbronnen.
LIFE	Het Europees programma LIFE heeft als functie een katalysator te vormen voor de implementatie en integratie van milieu- en klimaatdoelen in ander Europees beleid en in de praktijk van de lidstaten. LIFE bestaat uit twee deel programma's: 1. Milieu (Milieu, Natuur) 2. Klimaatactie
URBACT	URBACT is het Europese territoriale coöperatieprogramma. URBACT bevordert duurzame geïntegreerde stedelijke ontwikkeling in steden in heel Europa en is een succesvol instrument van het Europese cohesie beleid. URBACT richt zich op: 1. Capaciteit om stedelijk beleid te ontwikkelen; 2. Ontwerpen van beleid; 3. Implementatie van beleid; 4. Opbouwen en delen van kennis.
Urban Innovative Actions	Het Europees programma Urban Innovative Actions richt zich op proefprojecten voor duurzame stadsontwikkeling. Projecten met de volgende onderwerpen vallen onder Urban Innovative Actions: 1. Transitie naar duurzame energie; 2. Stedelijke armoede (met een focus op achtergestelde stadbuurten); 3. Integratie van migranten en vluchtelingen; 4. Bevorderen van banen in de lokale economie.

Tabel 25: Uitwerking en uitleg Europese programma's onder Europese regie

Van verkenning naar impact

Regionale ontwikkeling

Projecten en financiering

Europa

Innovation

www.erac.nl